

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Discriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ดต่อการบริการพยาบาลในโครงการบัตรสุขภาพ ราคาและความคุ้มค่าของบัตรสุขภาพ เงื่อนไขของบัตรสุขภาพ และเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการในโครงการบัตรสุขภาพ ในเรื่องราคา และความคุ้มค่าของบัตรสุขภาพ เงื่อนไขของบัตรสุขภาพ และการบริการพยาบาลในโครงการบัตรสุขภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัยเป็นชนิดแบบสอบถาม โดยอาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดของการสาธารณสุขมูลฐาน ระบบประกันสุขภาพ การประกันสุขภาพ โดยสมัครใจหรือโครงการบัตรสุขภาพในเรื่อง ราคาบัตรสุขภาพ เงื่อนไขของบัตรสุขภาพ การบริการการพยาบาลในโครงการบัตรสุขภาพ
3. นำเครื่องมือไปหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่านตรวจสอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในของคอนบราค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531)
4. กำหนดประชากรและหากกลุ่มตัวอย่างประชากรจากสูตรกำหนดตัวอย่างประชากรของมอร์แกน (Morgan, 1970)
5. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากรด้วยการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทุกราย เพื่อให้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเหมือนกัน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของการให้ข้อมูล
6. รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ หัวหน้าครอบครัว ซึ่งยึดผู้หาเลี้ยงครอบครัว หรือคู่สมรสของหัวหน้าครอบครัวเพียงคนใดคนหนึ่งเป็นหลัก ที่มีอายุระหว่าง 20-60 ปี ที่เป็นสมาชิกโครงการบัตรสุขภาพในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดร้อยเอ็ด ใน พ.ศ. 2535 จำนวน 21,555 คน เป็นสมาชิกโครงการบัตรสุขภาพในเขตเมืองจำนวน 90 คน สมาชิกโครงการบัตรสุขภาพในเขตชนบทจำนวน 21,465 คน

กำหนดตัวอย่างประชากรจากสูตรกำหนดตัวอย่างประชากรของมอร์แกน (Morgan, 1970) ได้ตัวอย่างประชากร 377 คน การคัดเลือกตัวอย่างประชากรนำประชากรทั้งในเขตเมือง และเขตชนบทมาคัดเลือกร่วมกัน เนื่องจากถือว่าตัวแปรของประชากรไม่มีความแตกต่างกันมาก คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยเลือกจากทุกอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 17 อำเภอ และคัดเลือกหมู่บ้านที่เปิดดำเนินงานโครงการบัตรสุขภาพในปี พ.ศ. 2535 จากทุกอำเภอมายอำเภอละ 1 หมู่บ้าน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับสลาก ได้จำนวน 17 หมู่บ้าน และเลือกตัวอย่างประชากรโดยการสุ่มแบบมีระบบจากลำดับทะเบียนรายชื่อสมาชิกบัตรสุขภาพในปี พ.ศ. 2535 ในแต่ละหมู่บ้าน ได้หมู่บ้านละ 22 คนจำนวน 14 หมู่บ้าน และหมู่บ้านละ 23 คน จำนวน 3 หมู่บ้าน รวมเป็นตัวอย่างประชากร 377 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 เขตพื้นที่ ตำบล หมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และจำนวนตัวอย่างประชากร

ลำดับ	พื้นที่อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนตัวอย่างประชากร
1.	เมือง	หนองแขวง	4	22
2.	เกษตรวิสัย	น้ำอ้อม	4	23
3.	บhumรัตน	บัวแดง	1	22
4.	จตุรพักตรพิมาน	ดงกลาง	1	22
5.	ธวัชบุรี	ธงธานี	7	22
6.	พนมไพร	โพธิ์ใหญ่	1	22
7.	โพนทอง	วังสามัคคี	4	23
8.	โพธิ์ชัย	สะอาด	4	23
9.	หนองพอก	โคกกลาง	1	22
10.	เสลภูมิ	กลาง	1	22
11.	สุวรรณภูมิ	สระคู	12	22
12.	เมืองสรวง	หนองผือ	5	22
13.	อาจสามารถ	หนอง	7	22
14.	โพนทราย	โพนทราย	4	22
15.	กิ่งเมยวดี	ชุมพร	1	22
16.	กิ่งศรีสมเด็จ	โพธิ์สัย	4	22
17.	กิ่งจันทบุรี	ดินดำ	10	22
รวม				377

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมีทั้งหมด 4 ชุด คือ
- ชุดที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างประชากร
 - ชุดที่ 2 แบบสอบถามความคาดหวังในเรื่องราคาและความคุ้มค่าของบัตรสุขภาพ
 - ชุดที่ 3 แบบสอบถามความคาดหวังในเรื่องเงื่อนไขของบัตรสุขภาพ
 - ชุดที่ 4 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในเรื่องการบริการการพยาบาล

ในโครงการบัตรสุขภาพ

ลักษณะเครื่องมือ

ชุดที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างประชากร สอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว การซื้อบัตรต่อเนื่อง สิทธิด้านการรักษาพยาบาล สุขภาพของสมาชิกในครอบครัว การไปรับบริการที่สถานบริการของรัฐเป็นแบบเติมคำและเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความคาดหวังในเรื่องราคาและความคุ้มค่าของบัตรสุขภาพ เป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก ผสมกับการเติมคำแบบเลือกตอบให้คะแนนดังนี้ ตอบใช่ให้คะแนน 2 ตอบไม่ใช่ให้คะแนน 1 จำนวน 5 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความคาดหวังในเรื่องเงื่อนไขของบัตรสุขภาพ มี 2 ตอน เป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก ผสมกับการเติมคำแบบเลือกตอบให้คะแนนดังนี้ ตอบใช่ให้คะแนน 2 ตอบไม่ใช่ให้คะแนน 1 จำนวน 15 ข้อ

ชุดที่ 4 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในเรื่องการบริการการพยาบาลในโครงการบัตรสุขภาพในสถานบริการ 3 ระดับ คือ สถานีอนามัย, โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลทั่วไป มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในเรื่องการบริการพยาบาล เป็นแบบเลือกตอบ 5 ระดับ จำนวน 37 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

		<u>สภาพปัจจุบัน</u>	<u>ความคาดหวัง</u>	
5	หมายถึง	การบริการพยาบาล	อยู่ในระดับดีมาก	ต้องการให้มากที่สุด
4	หมายถึง	การบริการพยาบาล	อยู่ในระดับดี	ต้องการให้มาก
3	หมายถึง	การบริการพยาบาล	อยู่ในระดับพอใช้	ต้องการให้ปานกลาง
2	หมายถึง	การบริการพยาบาล	อยู่ในระดับต้องแก้ไข	ต้องการให้น้อย
1	หมายถึง	การบริการพยาบาล	อยู่ในระดับไม่ได้จัดทำเลย	ต้องการให้น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลและความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับข้อมูลการใช้สิทธิบัตรสุขภาพรับบริการ ความคาดหวังเกี่ยวกับประเภทบริการ รักษาพยาบาลที่ต้องการใช้บัตรสุขภาพรับบริการ รักษาพยาบาล สภาพปัจจุบันของการบริการ พยาบาลและข้อเสนอแนะต่อการบริการในโครงการบัตรสุขภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิดจำนวน 4 ข้อ ข้อมูลความคาดหวังเกี่ยวกับประเภทบริการพยาบาลที่ต้องการใช้บัตรสุขภาพรับบริการ ให้คะแนนดังนี้ เลือกอันดับ 1 ให้ 3 คะแนน เลือกอันดับ 2 ให้ 2 คะแนน และเลือกอันดับ 3 ให้ 1 คะแนน

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

การหาความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเรียบร้อยแล้ว ให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยตรวจสอบ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ แก้ไขเนื้อหา ภาษา แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน (ดังรายนามในภาคผนวก) ตรวจสอบด้านเนื้อหา ความถูกต้องของการวัดความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และเกณฑ์การพิจารณาคะแนน

การตัดสินความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ 8 ใน 10 ท่านของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามหลังจากปรับปรุงแก้ไขแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมการวิจัย

ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขกับอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมการวิจัย แล้วนำไปหาความ
เที่ยงต่อไป

การหาความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา ไปทดลองใช้กับประชากรหัวหน้า
ครอบครัวที่อำเภออาจสามารถที่มีบัตรสุขภาพในปี พ.ศ.2535 จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบความ
เที่ยงของเครื่องมือด้วยการนำแบบสอบถามชนิดเลือกตอบของแบบสอบถามชุดที่ 2,3 และ 4 มา
วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยการวัดความคงที่ภายในด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α - coefficient) ของคอนบราต (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ ,2531;ตุภาคผนวก) ผลการ
วิเคราะห์เป็นดังนี้

ชุดที่	แบบสอบถาม	จำนวนข้อ	ค่าความเที่ยง
2	ความคาดหวังในเรื่องราคา และความคุ้มค่าของบัตรสุขภาพ	5	0.93
3	ความคาดหวังในเรื่องเงื่อนไข ของบัตรสุขภาพ	15	0.99
4	สภาพปัจจุบันในเรื่องการบริการ พยาบาลในโครงการบัตรสุขภาพ	37	0.96
	ความคาดหวังในเรื่องการบริการ พยาบาลในโครงการบัตรสุขภาพ	37	0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนในการดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปติดต่อกับ
นายอำเภอประจำอำเภอที่ต้องการเก็บข้อมูล เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล และ
ขออนุญาตในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

2. ผู้วิจัยเลือกผู้ช่วยวิจัย 1 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ช่วยวิจัยดังนี้คือ เป็นพยาบาลที่เข้าใจภาษาท้องถิ่น และมีความเต็มใจในการร่วมมือวิจัยครั้งนี้ได้ ผู้ช่วยวิจัยเป็นพยาบาลเทคนิค 1 ท่าน

3. ผู้วิจัยเตรียมผู้ช่วยวิจัย โดยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ สำคัญสำคัญของงานวิจัย รายละเอียดของเครื่องมือทุกชุด และวิธีการรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ทดลองใช้เครื่องมือวิจัยร่วมกัน เพื่อปรับปรุงและเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มพื้นที่อำเภอ และหมู่บ้านของตัวอย่างประชากรตามที่กำหนดไว้

5. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเดินทางไปหมู่บ้านที่ได้สุ่มไว้ และในแต่ละแห่งได้แนะนำตัวกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบด้านสุขภาพอนามัยในเขตหมู่บ้านนั้น และหัวหน้าหมู่บ้านเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลในหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้ขอทะเบียนรายชื่อสมาชิกโครงการบัตรสุขภาพและได้สุ่มตัวอย่างประชากรแบบมีระบบจากทะเบียนรายชื่อ ตามจำนวนที่กำหนดในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งขอความร่วมมือจากผู้นำของหมู่บ้าน เพื่อหาบุคคลในหมู่บ้านนำทางในการเดินทางไปสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรตามบ้านของตัวอย่างประชากรในหมู่บ้านนั้น ๆ

6. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามบ้านของตัวอย่างประชากร ใช้เวลาในการสัมภาษณ์รายละเอียดประมาณ 40 นาที ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 21 วัน ตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม 2536 ถึงวันที่ 9 เมษายน 2536

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยมีวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

1. นำข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

2. นำข้อมูลแบบสอบถามชุดที่ 2 และชุดที่ 3 มาดำเนินการดังนี้

2.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก ของแบบสอบถามชุดที่ 2 และชุดที่ 3 มาแจกแจงความถี่

2.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามแบบเติมคำ ของแบบสอบถามชุดที่ 2 และชุดที่ 3 มาแจกแจงความถี่และนำมาเรียบเรียงประกอบการอภิปราย

2.3 หาสัดส่วนของตัวอย่างประชากรที่เห็นด้วยกับข้อกำหนดที่รัฐกำหนดไว้ในเรื่องราคาและความคุ้มค่าของบัตรสุขภาพ เงื่อนไขของบัตรสุขภาพโดยใช้ ค่า "ซี" (Z-test)

โดยมีข้อตกลงว่าถ้าประชาชนตอบเห็นด้วยมากกว่า ร้อยละ 50 ถือว่าประชาชนเห็นด้วยกับข้อกำหนดของรัฐ

3. นำข้อมูล แบบสอบถามชุดที่ 4 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความคาดหวังต่อโครงการบัตรสุขภาพในเรื่องการบริการพยาบาล มาดำเนินการดังนี้

3.1 นำข้อมูลตอนที่ 1 ของแบบสอบถามชุดที่ 4 ซึ่งเป็นความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความคาดหวังต่อโครงการบัตรสุขภาพ ในเรื่องการบริการพยาบาลในโครงการบัตรสุขภาพ ของสถานพยาบาลแต่ละระดับ มาแยกเป็นรายด้านเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์โดยแยกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพการบริการพยาบาล ด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และด้านบุคลากรที่ให้บริการโดยแยกวิเคราะห์ระดับสถานพยาบาลเป็น 4 กลุ่ม คือ ครอบคลุมระดับสถานพยาบาล ระดับสถานีอนามัย ระดับโรงพยาบาลชุมชน และระดับโรงพยาบาลทั่วไป

3.2 นำข้อมูลตอนที่ 1 ของแบบสอบถามชุดที่ 4 มาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และหาความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคำตอบแต่ละข้อตามรายด้านและตามรายกลุ่มของระดับสถานพยาบาล

3.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนของสภาพปัจจุบันกับคะแนนของความคาดหวังของประชาชนต่อโครงการบัตรสุขภาพในเรื่องการบริการการพยาบาลในโครงการบัตรสุขภาพ ตามรายด้านและตามรายกลุ่มระดับสถานพยาบาลโดยการทดสอบค่า "ที" (t-test)

3.4 แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนต่อโครงการบัตรสุขภาพในเรื่องการบริการพยาบาล ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมแล้วนำมาวิเคราะห์โดย

3.4.1 ข้อมูลการใช้สิทธิบัตรสุขภาพรับบริการรักษาพยาบาล นำมาแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3.4.2 ข้อมูลความคาดหวังเกี่ยวกับประเภทบริการรักษาพยาบาล ที่ต้องการใช้บัตรสุขภาพรับบริการหาค่าเฉลี่ยอันดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดกระทำโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป spss^x (Statistic Package for the Social Science)